

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֶמְדָּה יָמִים

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ וִירָא תַשְׁפִּי"ג

הַסְכְּנָה שְׁבַהֲרֵהוּר! או כִּמָּה צְרִיךְ לַהֲזַהֵר!

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

"וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵל-הַיָּם נָסָה אֶת אַבְרָהָם" (בראשית כ"ב א).
 מדרש פלאי על פסוק זה, פותח את הדיון בפרשת העקידה ומקשה:
 "אחר מה?" ועונה: "אחר הרהורי דברים. את מוצא שאברהם היה מהרהר אחר מדת הדין, ומה היה אומר, שמא קבלתי שכרי בעולם הזה, שעזרני הקב"ה באותן מלכים והצילני מן הכבשון, כבר קבלתי שכרי ואין לי שכר לעולם הבא. אי"ל הקב"ה: הואיל והרהרת אחרי מעשי, עולה אתה צריך להקריב, דתנן: העולה על מה היא באה, על הרהור הלב".
 (מדרש ילמדנו ילקוט תלמוד תורה - בראשית אות קד).

האם הקב"ה מעניש על מחשבות ללא מעשים בפועל?
 שאלה זו נדונה במסכת נזיר: "מתני'. האשה שנדרה בניזר, והיתה שותה בין ומטמאה למתים (למרות נדרה), הרי זו סופגת את הארבעים (מלקות). הפר לה בעלה (ולכן הנדר שנדרה כבר לא בתוקף), והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והייתה שותה בין ומטמאה למתים - אינה סופגת את הארבעים. (שהרי רק חשבה לעשות עבירה אבל בגלל ההפרה העבירה לא נעשתה בפועל).

הגמרא ממשיכה לדון ומסבירה: "גמ'. ת"ר: "אִישָׁה הִפְרָם וַיִּקְנֶן יִסְלַח לָהּ" (במדבר ל"ג). קשה, אם האיש הפר את נדר אשתו למה היא זקוקה לסליחה? - ועונה הגמרא: "באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה. וכשהיא מגיע רבי עקיבא אצל פסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה (כמו אישה זו) טעון כפרה וסליחה, המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה!" (דף כג ע"א).
 המסקנה העולה מן הסוגיא היא שאין מענישים על מחשבה לחטוא, אבל כפרה צריך, גם אם לא נעשה מעשה איסור בפועל. אם כך, צריך להבין מדוע אברהם אבינו "נענש" על הרהוריו, ושילם עליהם בדרישה לעקד את בנו על המזבח, כקרבת עולה (שבא לכפר על מחשבות)?

התשובה: אדם בדרגה של אברהם אבינו משלם גם על מחשבות לא ראויות, כמו "הרהור אחר מדת הדין", כמובא במדרש לעיל. נוכיח עקרון זה מפרשיה נוספת בספר בראשית, ממנה מוכח כי צדיקים נדרשים לשלם גם על חטא שלא נעשה, אבל רצו לעשותו. יוסף, כמו אברהם עמד בניסיון. אברהם עמד בעשרה ניסיונות וגם יוסף עמד יום יום בניסיון.

אשת פוטיפר חמדה את יוסף ולכן ניסתה יום יום לפתותו. כך מופיע בכתוב: "וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה (זו גם הלשון בפרשתנו) וַתִּשָּׂא אִשְׁתֹּ אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שְׂכָבָה עִמִּי: ... וַיְהִי כַּדְבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֶיהָ לְשֹׁכֵב אֶצְלָהּ לְהִיטֵת עִמָּה" (שם ל"ט ז - י).
 יוסף כאמור לא נפל בפח ולא נכשל. אבל הפסוק: "וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֵא הַבְּיָתָה לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶתוֹ (שם, שם יא), עורר את חז"ל לשאול: מה פירוש לעשות מלאכתו?"

רבי יוחנן במסכת סוטה עונה: "א"ר יוחנן: מלמד, ששניהם (אשת פוטיפר ויוסף) לדבר עבירה נתכוונו" (דף לו ע"ב).
 יוסף הצדיק אמנם עמד בניסיון ולא נכשל, אף על פי כן, הוא שילם מחיר כבד על הרהור והמחשבה בדבר האפשרות לחטא. אחרי שאשת פוטיפר נכשלה בניסיונות היום יומיים שלה, ויוסף ברח ממנה, היא החליטה להעליל עליו עלילות דברים. כתוצאה מכך יוסף ישב עשר שנים בכלא המצרי, על לא עוול בכפו (שמות רבה וילנא) (פרשת וארא) פרשה ז סימן א).
 על מה הוא ישב? התשובה היא: שצדיק במדרגתם של אברהם ויוסף, משלם גם על הרהור ומחשבות, ללא מעשה בפועל. גם אדם רגיל שרצה לחטוא ועשה מעשה, ובסופו של דבר לא נכשל, איננו נענש (כגון: שרצה לאכול משהו לא כשר ובסוף אכל כשר בטעות), אבל גם הוא זקוק לכפרה.

צדיקים נדרשים לזהירות גדולה עוד יותר!
 כמה כל אחד צריך להיזהר, אם במחשבות, קל וחומר בדיבורים!!!
 חכמים היזהרו בדבריכם!

לְעֵילוּי זְשִׁמַת

לע"י הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח	הרב יהושע רוזן ט"ו באדר א' תשפ"ב	מר משה וסרצוג כ" בתשרי תשפ"א	גב' ג'ולי קושיצקי י"ט באדר ב' תשפ"ב	הרב ד"ר ג'רי האכבוים י"ח באדר ב' תשפ"ב
מרת לאה מאיר כ"ז בניסן תשפ"ב	גב' צפורה בת יונה דונייר נלב"ע י"ב אדר א'	מר יצחק טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א	מר זליג וגב' שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	מר שמואל וגב' אסתר שמש י"ז בסיון / כ' באב
בלהה בת ישראל מרמורש ז"ל א' מנחם אב תשפ"א	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	ר' מאיר וגב' שרה ברכפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	הרב אשר וגב' סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
חיים לייב בן מיכאל קרייסל ב' שבט	הרב ראובן וחיה לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב	ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב	ר' אליהו כרמל וגב' מלכה טויבע כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט	

ארץ חמדה, ע"ר Eretz Hemdah

רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem
WWW.ERETZHEMDAH.ORG Tel: 02-5371485 info@eretzhemdah.org

חֲמַדַּת הַשַּׁבָּת

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית מורנו מבית 'ארץ חמדה'

טעמי איסור טלטול מוקצה וכלים שמלאכתם לאיסור

בשבוע שעבר עסקנו בקיצור ברקע ההיסטורי של הגזירה האוסרת לטלטל מוקצה בשבת.

למדנו שיש קשר הדוק בין איסור טלטול מוקצה ובין איסור הוצאה מרשות לרשות בשבת. הגמרא (מסכת שבת דף קכ"ד) אומרת כדבר פשוט שטלטול מוקצה נאסר כגדר מפני איסור הוצאה מרשות לרשות. בשו"ת הרשב"א (חלק א' סימן רמח) דן על גזרות שגם אם טעמים אינו קיים, האיסור עומד בעינו. כדוגמא לכך הוא מביא את איסור טלטול מוקצה, ואומר שגם במקום בו יש עירוב ומותר לטלטל, איסור מוקצה יעמוד בעינו. הוזהר אומר: לרשב"א ברור שאין סיבה אחרת לאסור את המוקצה בשבת.

הרמב"ם (הלכות שבת פרק כד הלכות יב-יג) מביא שלושה טעמים נוספים לאיסור מוקצה: אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול, ומפני מה נגעו באיסור זה?

א. אמרו: ומה אם הזהירו נביאים וצוו שלא יהיה הילוכך בשבת כהילוכך בחול, ולא שיחת השבת כשיחת החול, שנאמר "ודבר דבר", קל וחומר שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול בחול, כדי שלא יהיה כיום חול בעיניו ויבוא להגביה ולתקן כלים מפניה לפינה או מבית לבית, או להצניע אבנים וכיוצא בהן, שהרי הוא בטל ויושב בביתו ויבקש דבר שיתעסק בו, ונמצא שלא שבת, ובטל הטעם שנאמר בתורה (דברים ה') "למען ינוח"

ב. ועוד, כשיבקר ויטלטל כלים שמלאכתן לאיסור, אפשר שיתעסק בהן מעט ויבא לידי מלאכה

ג. ועוד מפני שמקצת העם אינם בעלי אומניות אלא בטלין כל ימיהן כגון הטיילין ויושבי קרנות שכל ימיהן הן שובתים ממלאכה ואם יהיה מותר להלך ולדבר ולטלטל כשאר הימים נמצא שלא שבת שבתה הניכרת, לפיכך שבתה מדברים אלו היא שבתה השווה בכל אדם

ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול, ואסרו שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הצריך להם כמו שיתבאר טעמים יפים ומעניינים. ובכל זאת יש לשאול: מניין הרמב"ם דלה אותם?

מרכבת המשנה (על הרמב"ם שם) מפנה אותנו לסוגיה במסכת שבת (דף קכג ע"ב). הגמרא שם אומרת שבימי נחמיה אסרו את טלטולם של רוב מוחלט של הכלים, ולאחר מכן חזרו והתירו, בהדרגה, עד שהגיעו להלכות שאנו מקיימים כיום. מרכבת המשנה מראה שמאחורי כל שלב של היתר עומדת סברה לאיסור:

השלב הראשון היה להתיר את טלטולם של כלים שמלאכתם להיתר לצורך גופם (שימוש בהם) או מקומם (פינוי שלהם ממקום בו הם מהווים מטרה), אך לא לצורך הבאת הכלי למיקום הראוי לו. מכאן ניתן להסיק את הטעם הראשון של הרמב"ם: חז"ל נזהרו ולא התירו להעביר כלים למקום הראוי להם, בכדי שלא נבלה את כל השבת בסידור הבית.

השלב השני של ההיתר מתיר לטלטל כלים שמלאכתם לאיסור לצורך גופם ומקומם. מדוע בשלב הראשון התירו טלטול של כלים שמלאכתם להיתר, ולא כלים שמלאכתם לאיסור? מכאן עולה הטעם השני: חז"ל לא רצו להתיר טלטול של כלים שמלאכתם לאיסור בכדי למנוע חילול שבת על ידי שימוש בכלים אלה.

אך באותו שלב עדיין היה מותר לטלטל כלים לבד, אך לא בעזרת אדם נוסף. ההיתר הוגדר לטלטולו של אדם אחד, ולא של שניים יחד. מדוע שתהיה הבחנה בהלכות טלטול בין טלטול של אדם אחד לבין טלטול של שני אנשים? נחשוב: אלו חפצים מטלטלים אנשים יחד? חפצים כבדים. מכאן עולה הטעם השלישי: חז"ל מחפשים דרך לעודד שבתה, ולא עבודה. מכאן עולה הרעיון של "שבתה הניכרת".

מהו היחס בין הטעמים הללו שמביא הרמב"ם והטעם שהטלטול נאסר משום איסור הוצאה?

חלק מהאחרונים אומרים שגם כאשר הגמרא קושרת בין האיסורים, היא מתייחסת לדעת חלק מהתנאים, אך להלכה איננו פוסקים כך. אך מדברי הרמב"ם וראשוני ספרד עולה כיוון אחר:

אם נדקדק היטב בדברים, נשים לב שיש שני סוגי דברים שטלטולם נאסר בשבת:

דברים שהם חלק מעולם הטבע, ולא העולם של האדם. דברים שאינם כלים ואינם אוכל. דברים אלו מוקצים ממנו בשבת. הם אינם חלק מהמרחב האנושי.

כלים שטלטולם נאסר, חרף היותם כלים.

הרמב"ם מציע שהגזירה הראשונה עתיקה, ועוד לפני נחמיה טלטול עצמים מהטבע נאסר. זה מה שנקרא בפנינו 'מוקצה'. לעומת זאת, בימי נחמיה גזרו איסור על טלטול כלים, והאיסור שנוותר בידינו הוא בעיקר טלטול של כלים שמלאכתם לאיסור (ועוד כמה כלים אחרים). בהחלט ניתן להציע שיש שתי סיבות שונות לתקנות הללו. אסור לטלטל מוקצה, דהיינו מה שלא הוכן מראש, בכדי להגביל את ההוצאה של חפצים שאינם חלק מהמרחב שלנו מרשות לרשות. גזירת הטלטול הכללית של נחמיה נאסרה מהטעמים שמנה הרמב"ם: כדי שהשבת לא תהיה כחול, כדי להימנע משימוש אסור בכלים הללו, ובכדי לייצר שבתה הניכרת.

בשבועות הקרובים נעמיק בהגדרת הכלול באיסור "מוקצה" – מה שאינו כלי ואינו אוכל.

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

<p>לע"י שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לע"י רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"י גב' לורין הופמן ז"ל</p>	<p>לע"י חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"י סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
<p>לע"י הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>				

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

קונה דירה שאיבד את זכותו לתיקונים

'ארץ חמדה גזית' פתח תקווה / סיוון תשפ"ב / תיק 80128

דיינים:

הרב ציון כהן, הרב בצלאל דניאל, הרב אבשלום בינדי

המקרה בקצרה:

הנתבעת הנה חברת בנייה. התובעים רכשו ממנה שתי דירות. בהסכם הרכישה שנחתם בין הצדדים נקבע שאם יתגלו ליקויים בדירות לאחר מסירתן ליד התובעים, הנתבעת מתחייבת לתקנם במשך 7 שנים מיום המסירה. בעת מסירת הדירות ולאחר מכן, נתגלו בדירות ליקויים שחלקם לא תוקן עד היום. הצדדים נחלקו על מי מוטלת האחריות לכך שהליקויים לא תוקנו, ועל רקע זה הוגשה תביעה זו לבית הדין. בין שאר המחלוקות בין הצדדים, התנגדה הנתבעת לכך שהתובע יגיש לבית הדין תמלול של שיחות טלפוניות שהתקיימו בין ב"כ הנתבעת לב"כ התובע.

פסק הדין:

הנתבעת פטורה מתיקון הליקויים הללו, בשנה הבאה במידה ויהיו תיקונים על התובע להגיש לנתבעת שלושה מועדים לתיקון, התובע פטור מתשלום הוצאות.

נימוקים בקצרה:

1. מעמדן של שיחות מוקלטות כראיה בבית הדין

הנתבעת התנגדה לכך שתמלילי שיחות בין ב"כ הנתבעת לב"כ התובע ישמשו כראיה בבית הדין. בית הדין דחה את הבקשה כיוון שעל פי החוק יש איסור בהאזנה של אדם חיצוני לשיחה של אחרים, אולם החוק אינו אוסר את השימוש בשיחה כראיה על ידי אחד המשתתפים בה.

2. אחריות הנתבעת לליקויים בדירה

משיחות הטלפון עולה שהנתבעת ניסתה לקבוע מועדים לביצוע תיקונים והתובע לא הצליח לתאם מועד בגלל שאחד השכנים מסרב שיגיעו לדירתו כדי לבצע את התיקון הנדרש עבור התובע. בהמשך ביקשה הנתבעת מהתובע כי הוא יגיש מועדים אפשריים לתיקון אך הוא לא הגיש מועדים לתיקון. לכן בית הדין קבע כי התביעה תמחק, וכי אין לתובעים זכאות לתיקון, בשנה הבאה הם יהיו זכאים לתיקון במידה והם יציעו שלושה מועדים עם הבקשה לתיקון.

3. החזר הוצאות לנתבעת

הנתבעת תבעה מהתובע הוצאות משרד והוצאות עו"ד משום שהם הגיעו לתקן ללא תוחלת. הרמ"א (חו"מ יד, ה) כתב שאדם שקבע עם חברו להיפגש לדיון בבית הדין, ולא הגיע בעצמו – חייב לשלם לחברו את הוצאותיו. במקרה זה אף שהתובע עיכב את הנתבעת, העיכוב לא נוצר בגללו, אלא בגלל שוכרי הדירות שלו שלא שיתפו פעולה עם התובע. וכיון שחייב נזק מטעם הסתמכות הוא מ"דינא דגרמיי" – היזק שאינו ישיר, לכן אין לחייב עליו במקרה שלמזיק לא היתה כוונה להזיק (הגר"א חו"מ תיח, יט), בנוסף יש ראשונים ואחרונים הסבורים שחייב גרמי הוא קנס, וקנסו רק מי שהזיק במזיד (רמב"ן קונטרס דינא דגרמי ועוד). לאור זאת, התביעה להחזר הוצאות – נדחתה.

למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:

טל שאול בן יפה
גדעון בן רחל
חוה ראנלה בת פיילא
משה בן רחל
אריה יצחק בן גאולה מרים
ר' יצחק בן בריינדל גיטה

ניר רפאל בן רחל ברכה
שי בת הלל
הילה צפנת בת שרה טובה
מאירה בת אסתר
נהוראי בן רבקה נמיר
יוסף בן אורית
בתוך שאר חולי עם ישראל

ישראל בן רבקה
עובדיה בן אסתר מלכה
נטע בת מלכה
רבקה בת שרה בלה
ירחמיאל בן זלטה רבקה
הילל בן תמר שפרה

שו"ת במראה הבזק

(תוך ח"ט)

New York, USA

ניו יורק, ארצות הברית
סיוון תשס"ט

מענה לשאלה הפוגעת בצנעת הפרט

שאלה

אני ראש מחלקה ויו"ר ועדת אתיקה בבית חולים בניו יורק. אני גם מלמד בבית הספר לרפואה ובבית הספר לאחיות של אוניברסיטת קולומביה. אחת האחיות העלתה בפניי שאלה: אחד החולים היהודיים שאל אותה לפני הטיפול בו אם היא במצב של 'נידה'. האם היא חייבת על פי ההלכה לענות לו את האמת?

תשובה

על פי ההלכה, מותר לאחות לענות לשאלה זו בשלילה, גם אם התשובה האמיתית היא כן. נפרט בקצרה את הכללים:

- א. מעיקר הדין האיסור על מגע בין איש לאישה נידה הוא רק בנגיעה של חיבה¹.
- ב. כמובן שראוי להחמיר ולהימנע מכל מגע אף אם איננו בדרך חיבה, אלא אם יש צורך בדבר, וכגון למנוע הלבנת פנים².
- ג. מגע של איש מקצוע כמו רופא/ה, אחות לצורך הטיפול בלבד, מותר³.
על כן, אין כל משמעות לשאלה אם האחות נידה.

כיוון שכך, מותר לה לסרב לענות לשאלה, ואף מותר לה לומר שהיא איננה נידה גם אם זו אינה האמת⁴.

- ¹ רמב"ם (הלכות איסורי ביאה כא, א); ש"ך (יו"ד סי' קנו ס"ק י; סי' קצה ס"ק כ), וכן פסק להלכה האגרות משה (אבן העזר חלק ב סי' יד), שלא כדעת הבית יוסף (יו"ד סי' קצה, שלדעת הרמב"ם בכל נגיעה יש איסור דאורייתא).
- ² עיינו שדי חמד (חלק ה עמ' 271): "וכל מה שנשאו ונתנו הרבנים הנז"ל היינו להתיר למשמש בדפק, דיש צורך בדבר, אבל בלתי שום צורך ודאי לכולי עלמא אסור אפילו נגיעה בעלמא".
- ³ וכן פסק הש"ך (יו"ד סי' קצה ס"ק כ): "וכן המנהג פשוט שרופאים ישראלים ממששים הדפק של אשה אפילו אשת איש או עובדת כוכבים, אף על פי שיש רופאים אחרים עובדי כוכבים, וכן עושים שאר מיני משמושים על פי דרכי הרפואה".
- ⁴ כמבואר בסוגיא (בבא מציעא כג ע"ב) שישנם מצבים שבהם מותר לשנות מטעמים שונים, וביניהם הוא המקרה של "פוריא" (ראה רש"י ותוספות שם), שרשאי לשנות מפני הצנעה.

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן,

יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

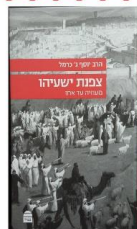
הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.
זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

חדש - "צננת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפיה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צננת ישעיהו: מעזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בבואו לבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צננת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורו.

לרכישה